

vetlenül tárgyalnak a végső megoldás iránt elkötelezett magyar szélsőjobboldali vezetőkkel.

Ez a megközelítés bizonyos eredményekkel is járhatott volna, ha Berend arra törekszik, hogy elnyerje a Tanács többi tagjának bizalmát. Ehelyett titkolódzó, gyanút keltő, „magányos farkas” módján tárgyalt a magyar szélsőjobboldal képviselőivel. Ráadásul, noha az 1944-es tragikus események közepette talán nem volt tisztában vele, feltételezéseit megcáfolta a történelem. A magyar nácik, akiktől segítséget remélt, még a németeknél is buzgóbban hajtották végre a zsidók összeszedését, gettóba tömörítését és deportálását. A németeket meglepte, hogy a magyar fajvédők milyen gyorsan és hatékonyan cselekedtek, állításuk szerint a megszállt Európa egyetlen országában sem működtek ennyire hatékonyan együtt velük. Eichmann egyébként a holland hatóságokat is hasonlóan magasztalta.

Az átszervezett Tanács működése

Noha az átszervezett Zsidó Tanács Endre útmutatásai szerint működött, s így a zsidóügyek formálisan ismét a magyarok hatáskörébe kerültek, funkciója továbbra is az maradt, mint elsősorban az SS ellenőrzése alatt álló elődjéé. Működésének kezdete egybeesett a tömeges deportálás megkezdésével, napi közel 12 000 zsidó Auschwitzba szállításával. Világos bizonyítékok voltak arra, hogy a zsidókat már nemcsak egyszerűen hátrányos megkülönböztetések érik, nemcsak kirabolják őket – a megsemmisítésük van napirenden. A Tanács mégis továbbra is engedelmességre szólította fel őket. Május 19-én, amikor a kárpát-ukrajnai és északkelet-magyarországi zsidókat már a gázkamrába küldték, a Tanács felhívta a zsidó közösséget, hogy bízzanak meg tevékenységében. Felszólította őket, hogy „bizakodjanak és higgyenek”, „feltétlen és megértő bizalmukat” helyezték a Tanácsba. A Tanács szerint akadt olyan hittestvérük, aki idegenül, sőt ellenséges szemmel figyelte a Tanács működését, és mindenféle kétes forrásból származó, kósza hírek alapján bírálatot gyakorolt olyan kérdésekben, amelyeknek körülményeit, okát, súlyát, végrehajtási módját, természetét és főleg esetleges következményeit nem ismerhette, egyúttal pedig olyan hatáskört tulajdonított a Tanácsnak, mellyel az nem rendelkezett. Az ilyen bírálatok rendszerint súlyos következtetésekre vezettek, nemcsak a Tanács, hanem az igazság rovására is.¹⁴⁶

A körülötte dúló pokoli események közepette a Tanács a működési szabályzatára vonatkozó részletek kidolgozásán fáradozott. Miközben a vonatkozó napi embermennyiségükkel folyamatosan haladtak Auschwitz felé, a Tanács május 22-én megegyezett egy tervezetben, amelyet jóváha-